

Štev. 8

Leto V.

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-T-181. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Po skoraj štirih tednih, po skoraj 100 urah sej se je končala v Berlinu konferenca štirih: Zunanji ministri Dulles, Eden, Bidault in Molotov so se vrnil domov. Zapustili so zadimljene dvorane kontrolnega sveta na vogalu Kleist-parka in Elsholzstrasse ter sovskega veleposlanstva na cesti Unter den Linden; za njimi so ostale gore zamahe pisane papirja, morje zamahe prelitega črnega. Da, za njimi je ostal Berlin, kakršen je bil — s sektorskimi mejami na Potsdamerplatzu in pri Brandenburških vratih; ostala je razdeljena Nemčija in neosvojenost Avstrije; in, naposled, ostalo je vprašanje: kaj sploh lahko opraviči ta berlinski neuspeh?

Konferenca je bila sklicana pravzaprav zaradi dveh osnovnih evropskih vprašanj — Nemčije in Avstrije. Glede obeh niso dosegli prav nobenega rezultata. Nemško vprašanje se ni premaknilo niti za ped bliže k rešitvi. Pokazalo se je, da so se zelo zmotili tisti, ki so mislili, da bi Moskva morda privolila v združitvi Nemčije, če bi se Zahod odločil na črtno evropske obrambne skupnosti in privolil v nekakšno nevtralizirano Nemčijo.

Lahko bi rekli, da pomeni berlinsko zasedanje polom nevtralističnih praznih upov v Zahodni Evropi, polom utvar, da se je sovska politika res temeljito spremenila ter da so Malenkovi in Molotovi pripravili ubrati pot resničnega mednarodnega sodelovanja brez imperialističnih težajev. Molotov je pokazal, da se smotri evropske politike niso spremenili, da so drugačna le pota in sredstva, ki so bolj prilagojena mednarodnim pogojem. Gre torej za taktično spremembo, ki se kaže tudi v tem, da je Molotov zamračen obraz zamenjal s prijaznim smehljajem in s kožo povodnega konja prenašal pogosto zelo strupene Dullesove zbadljivke.

Avstriji so na začetku konference obetali največ sreče. Ne brez vzrokov: to vprašanje zares ni težavno, ker ni povezano s mnogimi problemi kakor n. pr. nemško. In ko so ministri sklenili, da bodo povabili tudi avstrijske predstavnike, da bodo sodelovali v razpravi, jih je bilo nemalo, ki so bili pripravljeni staviti »devet proti ena, da bo avstrijsko vprašanje v Berlinu rešeno. Toda to je bil račun brez krčmarja, katerega vlogo je prevzel Molotov.

Ze na prvi seji o Avstriji je razbil iluzije tistih, ki so ugibali, češ da se je sovska politika »nove garniture« v bistvu spremenila. No, po njegovem dolgem spletkarjenju je postalo jasno: »Podpisem državno pogodbo, toda okupacijske čete bodo ostale v Avstriji do podpisu mirovne pogodbe z Nemčijo.

Molotov je potemtakem spremenil avstrijsko državno pogodbo v kroglico papirja in s njo torpediral avstrijsko svobodo. Zahod je to odklonil in dejal: ali — ali. Minister Figl je rotli: »Dajte Avstriji svobodo!« Nič ni pomagalo; Molotov je ostal gluh na eno uho. Očitno ne namerava kmalu zapustiti Avstrije, sicer pa kako bi potem »opravičili« sovske čete v Romuniji in Madžarski.

Naj končamo. V Berlinu so se naposled v nečem le sporazumeli, da se bodo 26. aprila spet sestali v Švic. Tokrat jih bo o azijskih vprašanjih razpravljalo več kakor v Berlinu. No, do tedaj bo preteklo še dosti vode, zato pa naj pogoltne Berlin s pozdravom Molotova: »Na svidenje v Zenev!«

Kdaj bo zgrajena železniška postaja v Lipovcu?

Železniška postaja — če sploh zasluži to ime na pol razdejani baraka — v Lipovcu pri Dolenji vasi že več let kliče po obnovi. Občinski odbor v Dolenji vasi je o gradnji nove postaje že razpravljal, vendar je doslej še vse po starem. Vsako jutro zmruje v tej baraki, ki nima ne oken ne vrat, kaj šele peči, truma delavcev in uslužbencev, ki se vozijo v Kočevje. Ljudje upravičeno godrnjajo. Ukrepaniti je treba vse potrebno, da bo novo postajno poslopje zgrajeno vsaj do druge zime.

Z nepoštenostjo je treba temeljito pomesti

Boleča rak rana v poslovanju naših kmetijskih združenj, ki poleg redne, v zneskih izražene škode, zelo škoduje razvoju združništva na splošno, je gospodarski kriminal. Organi revizijske službe okrajne Zadrugne zveze po napornih raziskavanjih vedno znova odkrivajo primere prilaščanja in malomarnega upravljanja v zadrugah in njihovih odsekih. Vedno znova odkrivajo uslužbenke kmetijskih združenj, ki so se pregrešili zoper zakone poštenja, pravilno upravljanje zaupanega premoženja in socialistično moralo. Povsod niti ni mogoče priti na sled vsem nepravilnostim, ker manjkajo sleherni dokumenti in ker nepošteno poslovanje traja več let. Revizijska služba je prešibka, da bi lahko uspešno nadzorovali poslovanje in odkrivali kaznivá dejanja takoj v začetku. Tako se morajo posvetiti izključno samo ugotavljanju starih zadrž, ki terjajo mnogo časa in napornega dela, med tem pa nastajajo nove nepravilnosti in poverbe.

28 USLUŽBENCEV — SKORAJ 4 MILIJONE DIN ŠKODE

Za letošnje občne zbornice organi revizijske službe zbrali nad vse zanimivo, oziroma nad vse žalostno gradivo o prilaščanju in malomarnem poslovanju v osmih splošnih kmetijskih združenjih novomeškega okraja. Skupno gre za težke milijone, ki jih je zaradi takega poslovanja utrpelo družbeno imetje. 28 vodilnih in drugih uslužbencev je v teh združenjih s prilaščanjem in malomarnim poslovanjem povzročilo skupno 3.921.157 din škodo! Ne bo odveč, če prikažemo te stvari v posameznih združenjih, kot so jih obravnavali na posebnem sestanku predsednikov in tajnikov upravnih odborov KZ skupno z vodilnimi ljudmi OZZ v Novem mestu 16. januarja letos.

Največjo smolo z uslužbenci imata, kot je razvidno iz poročila, KZ Trebnje in Šmarjeta. V Trebnjem je bilo pred sodiščem nekaj uslužbencev že prej, o ugotovljenih primanjkljajih pa smo pisali tudi v našem listu. Sedaj je na vrsti spet nova skupina sedmih uslužbencev. Gre skupno za 723.000 din škodo, ki so jo povzročili v glavnem z malomarnim poslovanjem. Samo pri lesnem odseku je zaradi malomarnega poslovanja škoda skoraj 450.000 din. Pri KZ v Šmarjetu sploh ne morejo dobiti poštenih uslužbencev, kot kaže, saj je v zadnjem času zaradi prilaščanja in malomarnega poslovanja sedmih uslužbencev zadruga utrpela 665.543 din škodo. Se bolj zanimiv je primer v Zagradcu, kjer je bivša poslovodkinja postala kar milijonarka. Revizija je ugotovila, da si je poslovod-

S prvim nastopom so osvojili naša srca

Sobotni prvi koncert okrajnega pevskega zbora prosvetnih delavcev novomeškega okraja je bil presenečenje za vse, ki smo ga slišali. Dal nam je več, kakor bi od zbora, ki je bil ustvarjen pod tako težkimi pogoji, smeli po njegovem nekajmesečnem življenju pričakovati. Pevec in pevke je predstavil nestrpnemu občinstvu predsednik Sveta za kulturo in prosveto OLO tov. Vladimir Berce, ki je zaželel novemu zboru plodno življenje. Izrazil je hkrati upanje, da bodo prosvetni delavci z novim zborom ponesli v dolenjske kraje še večjo ljubezen do petja in pomagali gojiti ostalim pevskim zborom v naših krajih narodno in umetno pesem.

V nabito polni dvorani aplavzi nato kar niso ponehali. Veljali so umetniškemu izvajanju zbora ter pevovodji, izkušnemu glasbenemu pedagogu prof. Ervinu Repasovi, ki je v odmoru sprejela iz rok svojih pevcev lepo darilo, izraz prisrčne hvalečnosti za ogromen trud, ki ga je vložila v zbor in ustvarila iz njega pevski kolektiv odličnih kvalit. Predstavnice republikanskega zbora prosvetnih delavcev je k prvemu nastopu novemu okrajnemu zboru čestitala ter izročila lovorjev venec.

Ali bomo iz leta v leto poslušali žalostne pesmi o kriminalu v kmetijskih združenjih? — Dosečanje šibkosti revizijske službe je treba odpraviti — Uslužbenci kmetijskih združenj naj jamčijo za svoje delo

kinja prilastila nič manj kot 1.220.491 din! Tudi bivše knjigovodkinje se je prijelo, kot pove poročilo revizije, 252.047 dinarjev. Skupno ima ta zadruga škode 1.540.260 din.

PO TATVINAH — V NOVE SLUŽBE...

Dokaj škode je tudi v KZ Veliki Gaber, skupno nad 655.000 din. Dve uslužbenki sta poleg slabega poslovanja, zaradi katerega je nastala škoda, poverile tudi večje zneske. Ena nad 70.000 din, druga nad 50.000 din. V KZ Otočec ob Krki so tri uslužbenke poverile skupno 192.644 din. Kot je povedal predsednik, je ena izmed njih že dobila novo službo nekje na Gorenjskem. Takih primerov pa je več. V KZ Prečna imajo zaradi »poslovanja« dveh uslužbenk 53.911 din primanjkljaja, v KZ Dobrava pa »za službo« ene uslužbenke 70.376 din, v Smolenju vsi zaradi kratkega gospodarjenja Janjka Sečnjaka, o čemer smo tudi že pisali v našem listu, pa 22.665 din.

Ne bi si upali trditi, da ne bi upravnih in nadzornih odborov posameznih kmetijskih združenj ob vestnejšem izpolnjevanju nalog lahko marsikje škodo omejili ali tudi preprečili. Tam, kjer so se uslužbenki čutili neomejene gospodarske, se je zelo najbolj razpaslo. Osnovni vzrok teh dejanj pa je predvsem pomanjkanje poštenosti in čuta odgovornosti do zaupnega dela pri posameznih uslužbencih, k čemur lahko pristoječe še veliko lahkomišelnost, k vsemu temu pa se rada prišluhi domišljavost. Taki posamezniki razpolagajo z zaupanim imetjem kot s svojim lastnim in dostikrat ne vedo, kje je meja. Na sestanku so povedali, da se po posamezniki ženili in za svoje potrebščine jemali zadruga sredstva.

TATOVE BI MORALI KAZNOVATI PRECEJ STROŽJE!

Vsi udeleženci tega sestanka so soglasno sklenili, da je treba vse ugotovljene krivice najstrožje kaznovati. Ni pa

PROSLAVA DESETLETNICE ZASEDANJA SNOS V ČRNOMLJU

Prvi občinski praznik je Črnomelj pretekel četrtek in petek dostojno počastil. Velika udeležba meščanov na vseh prireditvah je pokazala, da je ljudem spominski dan na zgodovinske dogodke pred 10 leti še vedno živo pri srcu.

Ob navzočnosti članov CK ZKS Ivana Macka — Matije,

S seje občinskega odbora SZDL v Kočevju

18. februarja je bila v Kočevju razširjena seja občinskega odbora SZDL. Na seji so bili poleg članov odbora tudi sekretarji vaskih in terenskih odborov SZDL. Razpravljali so o tekočih nalogah organizacije, predvsem pa o pripravi na bližnje volitve v osnovne organizacije in o občinski konferenci Socialistične zveze v Kočevju. Med organizacijskimi vprašanji so razpravljali tudi o razdeljevanju novih članskih izkaznic.

O. K.

VREME

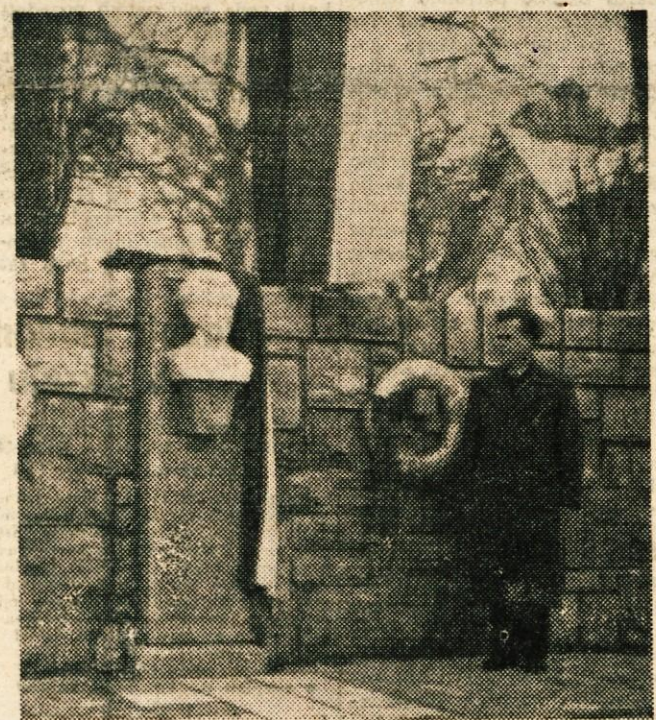
za čas od 26. febr. do 5. marca. Do konca tedna bo spet nekoliko snežilo; prve dni marca bo suho vreme in močnejši mraz, tedna bo zopet nekoliko snežilo.

V drugi polovici prihodnjega. Nadaljnji izgledi: med 5. in 12. marcem (najbrž okrog 16. marca) bo nastopilo južno, pomladno vreme.

OB 50-LETNICI LJUDSKE PRAVICE

Letos 5. oktobra bo poteklo 20 let, odkar je izšla prva številka Ljudske pravice, glasilo Komunistične partije Slovenije. Ljudska pravica je izhajala najprej v Dol. Lendavi, kjer jo je urejeval pisatelj Miško Kranjec. Od vsega začetka je Ljudska pravica objavljala zanimive dopise svojih bralcev, v katerih se je zrcalila žgoča problematika gnilih razmer predvojne Jugoslavije, v kateri delovni človek ni imel pravic svobodnega življenja. Vrsto dobrih dopisov s kar revolucionarno vsebino so poslali takratni Ljudski pravici tudi kmetje in drugi delovni ljudje iz Bele krajine in dolenjskih krajev. Centralni komite ZKS je

Janeza Hribarja, Ivana Novaka — Očka in Nika Siliha, okrajnega sekretarja ZKS Marjane Zugijske predstavnikov OK ZKS, OLO, mestne občine Črnomelj, zastopnikov ljudskega odbora mestne občine Novo me-

Predsednik okrajnega odbora Zveze borcev Franc Košir je v petek 19. februarja 1954 odkril spomenik narodnega heroja Janka Starhe

sto, oficirjev črnomaljske garnizije JLA, zastopnikov organizacij in društev je bila v četrtek 19. februarja zvečer v nabito polni dvorani Prosvetnega doma slavnostno akademija. Uvod v občinski praznik je bil zares slovesen; ognjemet je poseben vzradostil črnomaljske mladež, prosvetni delavci in srednješolci pa so na akademiji uspešno sodelovali. O zgodovinskem zasedanju SNOS je govoril predsednik okrajnega ljudskega odbora Janez Zunič; z enominutnim molkom so navzoči počastili spomin padlih borcev za svobodo. S slikovitimi prizori iz zgodovine narodov Jugoslavije je Črnomelj počastil hkrati tudi 150-letnico prve srbske vstaje.

V petek dopoldne je bila v dvorani nekdanjega Sokolskega doma slavnostna seja ljudskega odbora občine Črnomelj. Začel Marinku, so se množice ljud-

dovolj, da jih obsodi sam o sodišče, obsoditi jih morajo predvsem vsi zadržniki in tudi celotna družba. Vztrajati je treba, da vsak plača povzročeno škodo, pa čeprav bo moral zato delati vse življenje! Odločno so zahtevali, da se vsem takim po prestani sodni kazni onemogoči zaposlitev na takih mestih, kjer bi lahko nadaljevali z nepoštenim delom, pač pa jih je treba zaposliti pri delih, kjer bodo lahko občutili, kako se ustvarja in poštenim delom. Glede nameščanja novih uslužbencev so bili mnenja, da je treba vztrajati na osebnem ali sorodstvenem jamstvu za poštenost vsakega uslužbenca. Kjer je možno, naj za novega uslužbenca jamči ta ali on! sorodnik, kjer teh ni, pa uslužbenec sam z delom svojih prejemkov.

Na koncu so sklenili, da bodo ugotovitve revizije podrobno obravnavali še na sektorskih sestankih, na katere bodo povabili vse člane upravnih odborov in vse uslužbenke. Sprejeli so tudi sklep o okrepljenju revizijske službe. V nadaljnjem posvetovanju so se seznanili z novo uredbo o zadrugaštvu in sprejeli sklep, da bodo vse občne zbornice zaključili do 20. marca.

PRED

Pred tradicionalnim praznikom in borbenim praznikom žena se v teh dnevih znova spominjamo vodilne misli gibanja za resnično žensko enakopravnost, ki jo je že leta 1910 postavila Klara Zetkin: osvoboditi ženo iz njenega stoletnega suženjstva in izbojevati enakopravnost v okviru skupnega boja proletariata. V naši domovini, kjer so žene enakopraven bорец za socialistično Jugoslavijo, je vprašanje ženske enakopravnosti neločljivo povezano z bojem za resnično socialistično demokracijo.

Zato tudi letos 8. marec ne sme biti samo skrb ženskih organizacij in pripravljalnih odborov Zveze ženskih društev. Odbori SZDL naj nosijo skupno z ženami vso skrb, da bomo tudi letos dan borbenih uslužbenca jamči ta ali on! sorodnik, kjer teh ni, pa uslužbenec sam z delom svojih prejemkov.

Na koncu so sklenili, da bodo ugotovitve revizije podrobno obravnavali še na sektorskih sestankih, na katere bodo povabili vse člane upravnih odborov in vse uslužbenke. Sprejeli so tudi sklep o okrepljenju revizijske službe. V nadaljnjem posvetovanju so se seznanili z novo uredbo o zadrugaštvu in sprejeli sklep, da bodo vse občne zbornice zaključili do 20. marca.

nostnih podjetij, šolskih kuhinj itd.?

Od dviga proizvodnje, od dobrega dela ljudskih odborov, delavskih svetov in drugih demokratičnih ustanov je odvisna blaginja delovnih ljudi. Naj o tem povedo svoje besede tudi naše žene; bolj kot doslej bi morale same pokazati živo skrb za družbeno življenje in v njem enakopravno sodelovati. V povojnih letih, ko je bila v nas vseh zavest o sodelovanju žene v NOB močnejša kot danes, nismo slišali toliko opazk: »Žena naj ostane doma, njeno mesto je le v družini«. Danes je takih glasov več, borbenost žena samih pa je manjša. Žene naj povedo svoje mnenje o delovanju šolskih ustanov, o učnih načrtih, zdravstvenih vprašanjih itd. — saj imajo vse te skrbi vsak dan pred seboj.

Perehjen vprašanj s področja življenja in dela naših žena ne manjka. Ko se pripravljamo na dan borbenih žena, jih je treba osveteliti in pokvalifikacija žene, vprašanje delovnih mest za žensko mladino itd. — vse to so vprašanja, ki nas morajo vsekakor zanimati. Vprašanje prosvetljenja kmečke žene je marsikje še vedno grobo zapostavljeno. Vedno znova lahko ugotavljamo, da prihaja do izraza reakcionarni kler, ki žgoči in nerešene zadeve, s katerimi se delovna žena srečuje, žene, morale in materinstva. Kaj smo storili za pomoč materam, katke je stanje otroških vrtec, usluž-

Žreb je odločil

V torek 23. II. 1954 je bilo v dvorani Prosvetnega doma v Črnomlju pred pribl. 250 naročniki našega tednika novoletno nagradno žrebanje dail za predplačnike Dolenjskega lista. Žrebanje je vodila 6-članska, iz vrst navzočih bralcev izvoljena komisija, darila pa je izžrebala 6-letna Vlada Benčič iz Črnomlja. Izžrebani so bili:

I. SKUPINA

1. žensko kolo — Bedenikovič Mihael, Skrijevo 1, p. Sentrupert;
2. kamgarn obleko — Bunc Danica, Novo mesto, Prešernova 11;
3. blago za plašč — Petrina Alojz, Vršana sela pri Dol. Toplicah;
4. jedilni pribor — Zlobec Stane, Trebnje 18;
5. kavni servis — Berkopec Jože, Vinica 59 pri Črnomlju;
6. pletena jopica — Udovič Jože, Novo mesto, Gerdeševa 7;
7. voziček na dva kolesa — Strojln Janez, Groblje 37, p. Sentjerne;
8. 12 porc. krožnikov — Prosenik Anton, Migolska gora, p. Mirna;
9. ženski gozjarji — Sinkovec Franc, Dol. Mokropolje, p. Sentjerne;
10. voziček na 4 kolesa — Krevs Janez, Križni vrh 7, p. Mokronog;
11. 50 kg bele moke — Per Frančiška, Novo mesto, Ljubljanska 19;
12. električni kuhalnik — Zaje Anton, Kronovo 12, p. Bela cerkev;

II. SKUPINA

1. ročni voziček — Darovec Josipina, Straža 34;
2. ročni voziček — Malenšek Marjeta, Črnomljice 38, p. Stopiče;
3. 4 porc. sklode — Blažič Alojz, Sela 11, p. Trebelno;
4. keramični servis — Jarc Franc, Črnomelj 207;
5. garn. ženskega perila — Zugelj Zvonko, Talčji vrh 12 pri Črnomlju;
6. električna pečica — Kočevar Anton, Rosalnice 36, p. Metlika;
7. 8 litr. kozica — Grden Marija, Knežja vas 11, p. Dobrič;
8. servis za liker — Avguštin Terezija, Gumberk 10, p. Brusnice;
9. 8 litr. kozica — Zalec Jože, Stara lipa 2, p. Vinica pri Črnomlju;
10. drobilka za orehe — Saje Anton, Ribjek 8, p. Mokronog;
11. drobilka za orehe — Tome Anica, Grm 4, pošta Gradac v Beli krajini;
12. trajna ondulacija — Pavlin Božidar, Novo mesto, Cesta Gubčeve brigade 13.

Člani komisije — naročniki Dolenjskega lista:

Požek Jože, Butoraj 16, Benčič Anica, Črnomelj 20, Černič Peter, Črnomelj 62, Stariha Lojze, Črnomelj 50, Lozar Malka, Rožanc 9, Horvat Janko, Blatnik pri Črnomlju.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

SOLEA

KREMA

VSAKEM ČASU

BESEDA naših BRALCEV

Lovci s Sinjega vrha pišejo

Prosimo, da priobčite ta članek v našem listu kot dopolnilo na dopis s Sinjega vrha, ki je bil objavljen v 3. številki letos na tretji strani pod kratko »Z. P.«, kjer je navedeno, da smo ustrelili dva divja prašiča. V resnici smo ustrelili tri ščetinarje, od katerih je bil eden zelo star ter smo njegovo lobanjo izkuzhali in jo podarili osnovni šoli. Tako si bodo otroci lahko ogledovali čkane tega črna.

V našem lovišču so res bili medvedje, ti redki gosti naših gozdov, toda sedaj ni sledu o

Zakaj tako? sprašujejo v Jurjevici

Ko sem zadnjič obiskal kmetijsko zadrugo Jurjevica pri Ribnici, so mi potoliči, kakšno so jim zagodili nekateri uslužbenci Državnih elektrarn Slovenije (DES).

Zadruška si je bila lani poleti kupila stroje na električni pogon. Naprosili so rajonskega električarja v Ribnici, da jim na stroje priključi tok. Dejal je, da bo prišel, vendar je odlašal tako dolgo, da je zadruga morala poklicati rajonskega električarja iz sosednje občine Sodražica, ker stroji pač niso mogli stati neizkoriščeni. To pa ni bilo všeč ribniškemu rajonskemu električarju. Ko je zadnjič prišel v Jurjevico na službeni obhod kontrolor Državnih

OGLASUJE V NAŠEM LISTU!

elektrarn Slovenije, obrat Kočevje, se je oglasil tudi v zadrugi in »ugotovil« (menijo da na pobudo ribniškega rajonskega električarja), da zadruga ni prijavila priključitve toka na stroje. Sledila je prijava in kasneje 9000 dinarjev. Ker zadruga ni hotela plačati kazni, kajti priključitev toka na stroje je pravilno prijavila, so ji tok izključili. To se je zgodilo 11. januarja in stroji so stali do 15. januarja. Zadruga se je pritožila in DES, obrat Kočevje, je kazni razveljavil kot neutemeljeno. No, ribniškemu monterju se ni prav nič mudilo, da popravi storjeno krivico in priključi strojem tok, čeprav je imela zadruga že dovolj škode. Kako, da je ribniški monter tako uren, če je treba priključiti tok v neki privatni delavnici v Jurjevici, čeprav nimajo ne števca ne dovoljenja za obratovanje? O. K.

Šahovski turnir v Žužemberku

Vse kaže, da se bo Žužemberk zares razgibal. Priprave za turnir so končane in te dni bodo odigrane prve partije. Sahiste vodi tovarš Vute. Kdo bo pravak, bomo še poročali.

Učitelstvo v Mirni peči

Mirnopeško učitelstvo (na osnovni šoli in nižji gimnaziji) se prav pridno in uspešno udeležuje tudi pri izvenšolskem delu, tako danes, kakor vsa leta po osvoboditvi. S svojim delom je dala velik prispevek za politični in kulturni dvig kraja, saj vneto sodeluje v vseh množičnih organizacijah in pri izvenšolskem prosvetno-vzgojnem izobraževanju. V mladinski organizaciji sta zelo aktivni dve učiteljici, tudi sekretarka je učiteljica. V SZDL sodeluje ves učiteljski zbor, štirje člani so tudi v odboru. Zveza borcev ima dva odbornika iz učiteljskih vrst, štiri učiteljice pridno delajo v AFZ. Kulturno-umetniško društvo Katje Rupene sloni pravzaprav na ramah učiteljskega, enako vse proslave. Pri gradnji zadrugskega doma je sekretar gradbenega

njih, ker neke v svojih podzemeljskih »stanovanjih« s ceneno »centralno kurjavo« spe zimsko spanje. Pred kratkim sta prišla v naše lovišče tudi dva jelena — jelen s košuto, ki so prav tako redka prikazen v naših loviščinah. Ta dva »zakonca« sta že nekaj zim zapovrstjo gosta v našem lovišču. Lovci jih vestno čuvamo, ker želimo, da bi se ta plemenita divjad tudi pri nas razmnožila. V dokajšnjem številu so se pojavile tudi kune, pri katerih pa imamo smolo, ker to zimo nismo še nobene ujeli.

Jeseni so nam bili roparski črvi napravlili veliko škodo na polju, zato smo sedaj podvojili napore, da jih preženemo ali uničimo. Čudimo se, kam so sedaj pozimi izginili njihova krdela, saj jih je bilo jeseni včasih skupaj tudi po 20.

Od vseh jih je ostalo v našem revirju kakih sedem sam-

cev, od katerih so trije že dali svojo kožo, ostali pa so odnesli s seboj več ali manj svinca.

Pisec članka v 3. številki Dolenjskega lista omenja, da bomo morali bolj kot na ščetinarje paziti na divje lovce. K temu pripominjamo, da imamo zlasti sedaj v anegu lovišče stalno pod kontrolo in vendar še nismo dobili sledov divjih lovcev. Edino kar moremo smatrati temu podobno je, da hodi loviti v naš revir navedeni člankar s svojimi tovariši, ki niso člani lovske družine Vinica, akoravno se njihova vas z zaselki nahaja v tem območju, pač pa so člani lovske družine Stari trg. Na ta način uživajo dve lovišči. Če pa je omenjeni člankar videl kakšnega divjega lovca, je njegova dolžnost, da to prijavijo. Mi se popolnoma strinjamo, da je treba divje lovce preganяти in prav tako, da je treba nastaviti poklicne lovske čuvaje.

Ribniški krošnjariji bi radi šil v Avstrijo

Ribniški krošnjariji — zdomarji — so zadnja leta že večkrat izrazili željo, da bi šli s svojih suho robo v Avstrijo ali na »Dolnje Nemško«, kakor so sami včasih rekli, ko so krošnjariji po Avstrijskem, Lani so poslali v Ljubljano posebno delegacijo, da bi izposlovala dokumente za trgovanje v tuji državi. Za posredovanje so zaprosili tudi OLO Kočevje. V prošnji pravijo med drugim, da je večina prosilcev za dovoljenje malih kmetov, ki imajo povprečno 1 ha obdelovalne zemlje, kar je premalo za preživljanje. Njih gospodarska poslovanja propadajo iz dneva v dan, ni pa upanja, da bi jih mogli popraviti z dohodki od svoje zemlje, zato nujno potrebujejo še postranski zaslužek. Vseh prosilcev za krošnjarijenje po Avstriji je nad 70.

O. K.

Resne ovire za dograditev novomeškega vodovoda

Na 2. redni seji so odborniki mestne občine Novo mesto v soboto 20. februarja razpravljali o kreditih za gradnjo vodovoda in ceste mesto-Bršljin. Izvolili so komisijo za izdelavo predlogov o zemljiščih, določenih za gradbene namene, potrdili nekaj virmanov lanskega proračuna ter sprejeli odlok o razpisu nadomestnih volitev za odbornike mestne občine v Bršlinu.

Predsednik Lojze Ivanetič in predsednik sveta za komunalo Franc Matko sta obvestila odbor, da je centralna Narodna banka v Beogradu odklonila zaproseno posojilo v višini 40 milijonov din za dograditev vodovoda. Narodna banka v odklonitvi kratko pravi, da je posojilo odklonjeno zato, ker prošnji ni bil priložen generalni projekt. Tovariš Matko je pojasnil odboru, da stvar v resnici ni taka. Prošnji za posojilo, za katero jamči OLO Novo mesto, je bil priložen celoten projekt vodovoda, hkrati pa je bilo banki sporočeno, da gradbeni odbor zaenkrat odstopa od predvidene graditve čistilnih naprav nad Težko vodo. Te naprave bodo stale več sto milijonov dinarjev in jih bo mesto postavilo, ko bodo finančne razmere ugodnejše. Navzlic temu je treba mestu in vojski zagotoviti dovolj pitne vode, saj smo n. pr. samo lani vložili v generalno obnovu vodovoda 6 milijonov din, za 38 milijonov din pa je mesto že kupilo raznih cevi, gradbenega materiala, železa, svinca itd.

Odborniki so delj časa razpravljali o vzrokih odklonitve zaprosenega posojila. Soglasno so menili, da Novo mesto ne more ponuditi Narodni banki tako visokih obrestí za posojilo kot industrijsko razvita in bogata mesta. Če nečemo spraviti mesta, bolnišnice, podjetja in enote JLA v Bršljinu v katastrofo, ki lahko sledi z ukinitvijo vode, je treba z obnavljanjem vodovoda brezpogojno nadaljevati. JLA bo prispevala za novomeški vodovod skupno nad 40 milijonov din, mesto pa je dolžno do 31. decembra letos spraviti

V eni letošnjih številki Dolenjskega lista je pisal Janez Ilenc, kako potrebno bi bilo uvesti v osemletke pouk kmetijskih predmetov. Gotovo ima prav, to bi potrdila večina bralcev lista.

Zares bi bilo potrebno temeljito poznati tisto, iz česar vse ostale panoge narodnega gospodarstva izhajajo. Naša mladina pa odhaja iz šol brez najskromnejšega znanja o kmetijstvu, četudi bi ji zelo koristilo. Mar ne bi bilo nujno potrebno prikazati mlademu fantu, ki bo čez eno ali dve leti zapustil šolo in kmalu zamenjal svojega očeta pri upravljanju posestva, nove kmetijske metode, boljši način obdelovanja, pravilno uporabo umetnih gnojil, pravilen način uporabe hlevskega gnoja in gnojnice. Prav gotovo bi moral kaj vedeti o vzreji mlade živine, o čistoti v hlevu, na dvorišču in gnojšču. Če bi vsaj v čistoti dosegli uspeh, kako bi s tem izboljšali zdrav-

Tečaj PLZ v Šentjerneju

Te dni je bil zaključen tečaj za hišno protiletalsko zaščito, ki ga je obiskovalo 24 udeležencev, gospodarjev in gospodinj, ki so z velikim zanimanjem sledili predavanjem in se tudi sami oglašali k besedi.

Predavali so: dr. Julče Saje, medic. sestra Tončka Rošljava, učiteljica Olga Saje, poveljnik gasilske čete Franc Zagorec in organizator tečaja matičar Jože Novak. Predavanja o PLZ so bila tudi za učence vajeenske in zimske gospodinjke šole. Tečajniki so ob zaključku prejeli ocene: 12 odličnih, 10 prav do- brih in 2 dobri. —č

vodo v Bršlin. Brez kredita bo to nemogoče. Brez vode tudi ne bomo mogli začeti delati nova mlekarja v Kandiji, niti ne bomo mogli delati druga podjetja. Da v zadnjih desetletjih Novomeščani nimajo ponekod niti pitne vode, je znana in žalostna resnica.

Odbor je sklenil, da ponovno zaprosi Narodno banko za kredit. Č tem nadvse prečemu problemu bo obvestil tudi ljudske poslance, saj je od obnove vodovoda dobesedno odvisna usoda mesta ter ves njegov nadaljnji razvoj. Obstati na pol poti bi pri obnovi vodovoda pomenilo nepopravljivo škodo.

Gotovo ima prav

stvene razmere naših vasi! Pripravljamo se na čiščenje in škropljenje sadnega drevja. Koliko bi pri tem mladina lahkejše pomagala, če bi v šoli dobila vsaj nekaj znanja iz sadjarstva.

Molzni kontrolorji in molzniki vedo zelo veliko povedati o nehijski gospodnji. Kolikokrat molzje gospodnje v nečiste posejke, z umazanimi rokami, vime samo zmožijo ne pa umijte. Koliko bolezenskih klic bi našli v tem mleku, če bi ga pogledali pod povečevalnim steklom. Prav gotovo pa bi mnogo takih primerov odpravili, če bi na vse te nepravilnosti opozorili mlada dekleta, ki bodo za-

Razpis nadomestnih volitev v okraju Črnomelj

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR ČRNOMELJ — St. 1. — 387/3-54 Črnomelj, 6. febr. 1954

Na podlagi 20. in 117. člena zakona o volitvah in odločitvah odbornikov ljudskih odborov (Uradni list LRS št. 31-53) in 123. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS št. 19-52), je okrajni ljudski odbor Črnomelj na skupni seji okrajnega zbora in zbora priizvajalcev dne 6. februarja 1954 izdal:

ODLOK o razpisu nadomestnih volitev

1. člen Razpisujejo se nadomestne volitve v volilni enoti št. 3 in v volilni enoti št. 16 za volitve v Okrajni zbor Okrajnega ljudskega zbora Črnomelj.

Volilna enota št. 3 obsega del mesta Črnomelj in sicer od železniške postaje do suhega mostu ter vasi Svobini, Vojna vas, Dolenja vas in Zastava.

Volilna enota št. 16 obsega naselje: Boreča vas, del Brezovice, Bušinja vas, Malo Leče, Dol. Suhor, Gornji Suhor in Ravnanje.

2. člen Ker je odbornik Okrajnega zbora za 3. volilno enoto Bogataj Dominik javil tožilec za okraj Črnomelj,

Sadjski tečaj v Novem mestu

Sadjarstvo na Dolenjskem tedaj bolj hira. Sadnih dreves je vedno manj, kvaliteta sadja občutno pada. Potem je še ameriški kapar, ki se nevarno širi in uničuje naše sadovnjake. Morali bomo napeti vse sile, da škodljivca zatremo, hkrati pa za četeli temeljito urejati sadovnjake in skrbeti zanje, kajti sadjarstvo je pri nas važna pridobitna panoga kmetijstva, oziroma lahko postane, če bomo znali in hoteli poprijeti za delo na pravem koncu. In poprijeti moramo, saj je že skrajni čas!

Okrajna zadruga zveza je bila sklicala svoj sadjarsko-vinogradniški odbor, da organizira sadjarski tečaj. Na tečaju naj bi se izobražili kader sadjarjev, ki bo uspešno vodil boro proti kaparju in poskrbel za ureditev naših zamenjanih sadovnjakov. Kmetijske zadruge so sporazumno z občinskimi odbori izbrale sadjarje in jih poslane na tečaj. Slabo so se odrezale KZ Šimnel pri Novem mestu, Stopenice, Uršna sel, Podgrad, Trebnje, Metlika, Čepčevci, ki so si pridobili osnovno znanje iz sadjarstva, zlasti pa, kako je treba urediti naše sadovnjake. Razen kmetijskih zadrug sta tečaj finančno podprla še okrajni ljudski odbor in okrajna zveza zadrug.

Tečajnike sta obiskala tudi podlažne LRS zbora proizvajalcev inž. Vilma Pirkovič in predsednik OZZ Tome Pirc. Skupnem razpravljanju je bilo dano veliko pozornosti in izboljšanje sadjarstva in vinogradništva v našem okraju. K. P.

Čisto v redu tako poslovanje vendarle nil

Spolna kmetijska zadruga Semič je med najmočnejšimi v okraju. V zadnjih letih je dosegla nekaj prav pomembnih uspehov. Ti uspehi bi pa bili lahko še večji. Predvsem je potrebno odpraviti tisto »pravilno« poslovanje uslužbenecv, ki sicer ne pomeni kake posebne velike škode za zadrugo, je pa vendar značilno in ni nič najmanj v ponos uslužbenca zadrugskega sektorja. Take stvari

zbuja pa tudi nezaupanje pri članih.

Uslužbenec KZ Semič so menja, da brez »mazanja« ne gre nikjer. Zato imajo med izdatki zneske za žganje, ki ga baje vzamejo s seboj, ko gredo kam po blago. Po temeljnici št. 98 z dne 30. 6. 1953 so razknjižili 20 litrov vina na naslov državne arbitraže v Ljubljani, 3. 11. lani pa 10 litrov vina v korist Razfila v Ljubljani. V breme poizkušnje lanskega pridelka je šlo kar 17 litrov vina! To je bila vsekakor poštena poizkušnja.

Poleg drugega so šle v breme zadruge tudi razne malice za uslužbence, deležni pa so bili tudi prav tako raznih čisto neupravičenih ugodnosti pri nakupu blaga. Težko bo kakšen zadrugnik verjel, da potrebuje uslužbenec za svojo potrebo kar 20 kg konjskih podkev ali 7 kg kolomaza, ki jih je dobil v drugi po nakupni ceni brez proračunavanja dejanskih stroškov poslovanja. Dobili pa so po nižjih cenah tudi tekstilno blago.

Vprašanje je, komu je šlo vno, ki je knjiženo v korist državne arbitraže, saj vsakdo ve, da so arbitražne razprave brez vina. Isto velja za druge koristnike. Zadruga je poizkušala tudi dobiti pri Narodni banki regres za škroplilnice. Teh namreč ni prodala, pač pa je hotela dobiti regres za nje z ozirom, da je bilo predvideno zmanjšanje regresa po novem letu in jo je zato predložila namišljene dobavnice.

Lani je lesni odsek kmetijske zadruge poslal brez naročila koristnika dva vagona brezovine kombinatu Borovcu. Podjetje, ki brezovine ni naročil in mu tudi ni ustrezala, je stavilo lesnemu odseku na razpolago oba vagona. Ker je morala nato zadruga prodati brezovino za drva, je utrpela nad 100.000 din škode.

Za toliko bo manjši čisti dobiček zadruge v lanskem letu. Tej izgubi bi se lahko izognili s pravičnim poslovanjem.

3. člen Ker je odbornik okrajnega zbora za 16. volilno enoto Fink Franc umrl, je njegov mandat prenehal.

4. člen Nadomestne volitve za 3. volilno enoto, ki je na območju mestne občine Črnomelj in za 16. volilno enoto, ki je na območju mestne občine Metlika, bodo v nedeljo dne 28. marca 1954.

5. člen Ta odlok se objavi v »Uradnem listu LRS« in na krajevno običajen način v št. 16. volilni enoti.

Predsednik OLO: Janez Zunič, l. r.

ne more več biti odbornik okrajnega ljudskega zbora in mu mandat po sklepu okrajnega zbora preneha.

6. člen

7. člen

8. člen

9. člen

10. člen

11. člen

12. člen

13. člen

14. člen

15. člen

16. člen

17. člen

18. člen

19. člen

20. člen

21. člen

22. člen

23. člen

24. člen

25. člen

26. člen

27. člen

28. člen

29. člen

30. člen

31. člen

32. člen

33. člen

34. člen

35. člen

36. člen

37. člen

38. člen

39. člen

40. člen

41. člen

42. člen

43. člen

44. člen

45. člen

46. člen

47. člen

48. člen

49. člen

50. člen

51. člen

52. člen

53. člen

54. člen

55. člen

56. člen

57. člen

58. člen

59. člen

60. člen

61. člen

62. člen

63. člen

64. člen

65. člen

66. člen

67. člen

68. člen

69. člen

70. člen

71. člen

72. člen

73. člen

74. člen

75. člen

76. člen

77. člen

78. člen

79. člen

80. člen

81. člen

82. člen

83. člen

84. člen

85. člen

86. člen

87. člen

88. člen

89. člen

90. člen

91. člen

92. člen

93. člen

94. člen

95. člen

96. člen

97. člen

98. člen

99. člen

100. člen

Izpred sodišča

PRIMOJENA TRGOVSKA SPOSOBNOST

Drago Badovinac iz Stopič pri Novem mestu je že drugič stal pred sodnikom zaradi nedovoljenega prekupčevanja. Ker je kupil les, ga predelal v drva in prodal, je bil prvič obsojen na 15 dni zapore in 10.000 din globe. Ponovno je prišel na obtožnico 6. februarja. Od 1950 do lanskega poletja je v devetih primerih

Pokopali smo Možinčevo partizansko mamico

Zgodovina NOB je polna junaških primerov naših žena, ki so v borbah in na terenu prispevale odločilen delež k naši zmagi. Med ženami in dekletki so sodelovale tudi starejše žene, ki smo jih partizani imenovali »partizanske mamice«. Ena izmed njih je bila Možinčeva mama iz Kota pri Ribnici. Ni menda partizana v Ribniški dolini, ki je ne bi poznal. Vedno nam je prinašala vesti, nam pomagala s hrano in imela za nas dobro besedo. 10. februarja letos je umrla. Pokopali smo jo v domači zemlji, katero je tako ljubila. Vsem, ki smo jo poznali, bo ostala vedno v spominu. Janez Rigler

Zakonca T. in F. K. iz Bršlina sta bila obožena, da sta vzela pri »Odpuhu« on dve, ona pa devet starih italijanskih vojaških odevi. F. K. je bil obsojen na 1000 din kazni, žena T. K. pa na deset dni zapore.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Poročilo

o žrebanju srečk 51. kola dne 23. februarja 1954 v Brčkem

Srečke, ki se končajo s zadnjo številko 5, spadajo označenimi številkami

Din	4.000.—	4.000.—	6.000.—	8.000.—	500.000.—	3.000.—	5.000.—	8.000.—	10.000.—	10.000.—	100.—	6.100.—	20.100.—	50.100.—	10.100
-----	---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	----------	----------	-------	---------	----------	----------	--------

IZ NAŠIH KRAJEV

O delu gasilcev na Tanči gori

Predzadnjega januarja smo imeli gasilci na Tanči gori svoj obični zbor in se pogovorili o delu v letošnjem letu.

Naše društvo je bilo ustanovljeno pred 18 leti. Sprva so nas ljudje precej nezaupno gledali, toda sedaj smo se članstvo naraslo pa smo si lahko zgradili svoj dom in kupili motorno brizgalno, toda kasneje so nam jo odpeljali Italijani. Se nekaj let po osvoboditvi smo si nabavili drugo in jo namestili v ne preveč dobro urejen gasilski dom, no — zdaj nam je še tega porušil vihar. Se letos pa mislimo postaviti novega, imel bo tudi dvorano za kulturno-prosvetne prireditve. Novi dom bo pomagal vsaki okolici. Sami seveda ne bomo zmogli vseh stroškov, za pomoč bomo zaprosili občino.

Naše društvo ima vse premalo članov, komaj 50, same mlade fantje, starejši se za gasilsko delo malo zmenijo, kar vsekakor ni prav. Pa tudi naše doseganje delo ni bilo uspešno.

Iz Žužemberka

Razen kino predstav še dalj časa nismo imeli v trgu nobene zabave in razvedrila. Preteklo soboto pa so nas obiskali mladi igralci iz Podturna in nas zabavali s štrajkujočimi zakonci. V nedeljo pa so nam člani KUD s Krke pokazali Skapinove zvijače. Gostov smo bili veseli in bo prav, če nas obiščejo še od kod.

Za pustno nedeljo nam domači igralci obetajo komedijo Roksi, za praznik žena pa bodo gimnazijci zaigrali svojim mamcem Princeco in pastirčka.

Ob koncu šolskega polletja je bila s tukajšnje nižje gimnazije premeščena v Mokronogov. Mimica Brudar, pridna in poštena učnica, je bila v letu in pol letno delo in ji na novem službenem mestu želimo srečo in kar največ uspehov!

Za napredek sadjarstva na Velikem Gabru

V soboto 13. februarja smo zaključili 3-dnevni poljedelski, semenski in sadjarski tečaj, katerega se je udeleževalo nad tečajnikov. Tečaj je vodil tov. Stane Češar iz Novega mesta s pomočjo strokovnjakov Okrajne zveze in šole na Grmu. Tečaj smo imeli v šoli in je bilo precej zadovoljstva, da bo tudi v sadjarstvu napravljen korak naprej. V kmetijsko-semenarski odsek pri domači kmetijski zadruzi smo izvolili Vido Smole in Stanka Zorca, v sadjarski odsek pa Jožeta Severja iz Zagorice.

Novim odsekom pri zadruzi in vsem članom v njih želimo mnogo uspehov.

Kuharski tečaj v Šmihelu

V Šmihelu pri Novem mestu imajo kuharski tečaj že od zadnjega decembra. Obiskuje ga 36 deklet iz Šmihela in okolice. Tečaj je dvakrat na teden — enkrat imajo predavanja, drugič pa praktičen pouk. Predavanja poslušajo v prostorih osnovne šole, kuhajo pa v kuhinji dijaškega doma. Tečaj uspešno vodi prizadeta tovarnišča Slokanova.

Obiave - mali oglasi

Kino KRKA Novo mesto

Od 26. febr. do 1. marca: franc. film »Praznik«.
Od 2. marca do 4. marca: angl. film »Nebo brez jastrebov«.
Od 5. do 8. marca: angleški film »Tajinstveni profesor«.

Kino JLA Novo mesto

27. in 28. febr. amer. film »Rodeo«.

Kino Črnomelj

27. in 28. febr. »Skalna obzorja«.

Kino JADRAN Kočevje

Od 26. febr. do 1. marca »Skritno življenje« Walt. Mitt.
Od 3. do 4. marca »Tajni tovara«.

Kino Loški potok

27. in 28. marca »Dekleta za reset-kamni«.

MALI OGLASI

DVODRUŽINSKA HIŠA z vrtno, posebnim dvoriščem, podkletena, 4 1/2 sobe, na prodaj v Novem mestu. Vprašati v poslovalnici TRIGLAV, Maribor, Gosposka ul. 17.

MLATILNICO znamke Zmaj, tipa 1952, nova, z motorjem ali brez, prodaja REALITETNA AGENCIJA zastopstvo Škofjan.

MODERNO JEDILNICO (orehova korenina), skoro nova, zaradi ugodnosti stanovanja ugodno prodana. Naslov v upravl. lista.

OTROŠKI VOZIČEK, globok, dobro ohranjen, poceni napravljen. Naslov v upravl. lista.

Zahvala
Zahvaljujem se vsem, ki so spremljali na zadnji poti našo mamo, staro mamo in prababico Nežo Malenšek, staro 82. let. — Zahvalja hčerka z družino Teropšč.

Žene v Semiču se pripravljajo na 8. marec

Pred dnevi so se semiške žene zbrale k posvetovanju o letošnji proslavi dneva borbenih žena. Na akademiji bodo nastopili predšolski otroci, pionirji in mladinke. Igrale bodo dvodejansko Junaška žena in vesel prizer Piskrovez. Sodelovala bosta tudi moški in ženski zbor pod vodstvom prof. Bartola. Žene so se pogovorile tudi o obdaritvi partizanskih mater-vdov in žena padlih borcev. Prav bo, če jim bodo pri tem pomagale tudi ostale organizacije, trgovski podjetje in kmetijska zadruga. Seveda pa bo morala zavzeti poslovodkinja KZ do organizacije drugačen odnos kot ga ima zdaj, ko pravi, da »KZ ne bo prispevala ničesar, ker da AFŽ več ne obstoja«.

Nabito polna dvorana gledalcev je v nedeljo 14. febr. toplo pozdravila igralce domačega KUD, ki je igralo

Zveza borcev v Dol. Toplicah

Zveza borcev v Dol. Toplicah je imela svoj obični zbor. Ker ima zelo obsežen delokrog (Dol. Toplice spadajo med največje slovenske občine), ima občinski odbor ZB šest odbornikov, kar je pa delo v občinskem odboru ZB le oteževalo, ker podobno niso zadovoljivo opravljali svojih nalog.

Da bo poslovanje organizacije Zveze borcev boljše in enostavnejše, so na občnem zboru izvolili 7-članski občinski odbor, za večje vasi pa poverjenike. Pododbor v Soteski je lani postavil spomenik padlim borcem na Gor. Polju, pododbor Vršana sela pa na Gor. Lazih. V Podhosti že imajo za spomenik 81.000 dinarjev, nimajo pa še načrta, niti niso določili prostora. Odboru za postavitev spomenika v Toplicah so namenili ves razpoložljivi denar občinskega odbora ZB (190.000 dinarjev). Spomenik bo stal na primernem kraju v parku. G.

»RAZTRGANCI« v Mirni peči

Za našo kmetijsko zimsko šolo je prav veliko zanimanja. Pouk je reden in dobro obiskan. Za zaključek pripravljajo tečajniki Borove Raztrgance, ki jih režihrata učitelj Savnik Boris in Cernivec Joža. Formalno se je tudi pevski zbor, pod vodstvom Savnika Borisa. Pevski zbor AFŽ pa se že pripravljajo za proslavo 8. marca.

V Zamostcu je umrla Lesarjeva mama

Osmega februarja je v Zamostcu pri Sodražici umrla daleč od doma Lesarjeva mama, Ivana Lesar, v svojem 73. letu. Bila je pravi vzgled ne sebičnosti in poštenosti slovenske matere. Z možem Francetom (umrl je pred desetimi leti) sta vzgojila devet otrok — sedem hčera in dva sina. Vsi so poštni ljudje in v čast vsim staršem. Dobrosrčna in razgledana Lesarjeva mama je bila priljubljena daleč naokrog, o čemer je pričel tudi njen pogreb, ki se ga je udeležilo polno ljudi iz vseh krajev sosele doline.

GIBANJE PREBIVALSTVA V NOVO MESTU

V preteklem tednu je bilo v Novem mestu rojenih 15 deklet in 12 dečkov.

Poročili so se: Tatalovič Milan, podotičar JLA iz Bršljina in Barbo Ana, servistka iz Gor. Kamenc; Miklič Martin, kmetič sin in Murgelj Marija, kmetiča hči, oba iz Gor. Kamenc; Virč Leopold, kmet, Hudo in Dular Ana, kmetiča hči iz Cegelnice; Strajnar Ciril, klepar iz Ljubljane in Vidmar Ivan, trg. pomočnik iz Novega mesta.

GIBANJE PREBIVALSTVA V KOČEVJU

Od 13. do 20. febr. 1954 je bila v Kočevju rojenih 1 deklica. Umrla ni nihče, poročila pa so se: Milinovič Mate, delavec in Pogorelec Angela, znanec, oba iz Stare cerkve; Terbutine Franc, rudar in Lipovac Zora, poljedelka, oba iz Koblarjev; Pintarič Karel, delavec in Nemec Gizela, delavka, oba iz Kočevja; Kordić Ivan, delavec in Kramberger Margareta, delavka, oba iz Konce; Ruz Janez, rudar in Grisaj Kristina, tekst. delavka, oba iz Klinje vasi.

GIBANJE PREBIVALSTVA V ČRNOMLJU

Od 14. do 21. febr. v Črnomlju ni bilo rojstev, poročila pa so se: Zuhelj Franc, zidar iz Talčjega vrha in Papič Marija, poljedelka iz Gristice; Nemanjič Jože, rudar iz Kanizarije in Klobučar Jožeta, delavka iz Burotaja; Stručar Jožica, kovač iz Loke in Stručar Jo-

drmo Krefil. Predvsem so bile dobro zaigrane vloge Jule (Tone Golobič) in dekle Jule (Bukovec Marija), pa tudi drugi niso zaostajali. Prav bi bilo, če bi Semičani z dramo gostovali tudi v Črnomlju in se kje. Le tako bodo prišli do denarja za potrebne kulise.

V spomin Ivana Rusa iz Loškega potoka

15. februarja smo spremljali na zadnji poti ugodnega moža in zavednega Slovence Ivana Rusa iz Loškega potoka. Dočakal je lepo starost 83 let. Vse življenje je bil delavec, vder človek, poln volje in želji po gospodarskem napredku. Kot župan potokške občine je v začetku tega stoletja izposloval pri takratni avstrijski oblasti sredstva za gradnjo nove šole. V NOB je bil poleg učiteljev med prvimi, ki so se odločili za boj proti okupatorju. Ustanovil je svojčesko gasilsko četo in bil njen aktiven član, za kar je bil leta 1952 odlikovan z zlato medaljo.

O njegovi priljubljenosti in spoštovanju je govorila velika udeležba pogrebov, domačini in znanjenci iz Ribnice, Sodražice in Drage. B. C.

Preloka in okoliške vasi dobijo še letos elektriko

Preloka in nje okolica je precej odrezana od sveta, saj nima skoraj nobenih prometnih zvez. Z dogodki doma in po svetu nas seznanja le časopis, pa še ta s precejšnjo zamudo. Nismo pa zato zaostali. Na Preloki se lepo razvija kulturno-prosvetno življenje, imamo tudi izobraževalne tečaje, na žalost nam pa zvečer največkrat primanjkuje petroleja. In prav zvečer imamo za prosvetno in izobraževalno delo največ časa. Ni čudno, da tako nestrpno pričakujemo elektriko, ki nam bo posvetila še letos. Tok bomo napeljali iz sosednje Hrvaške in na napajal vse najjužnejše belokranjske vasi. Transformator v Vidnu že čaka na priključitev.

Prebivalci Preloke in okoliških vasi bodo veliko dela opravili sami, samo da bo celje. Izkopali bodo jame in po možnosti priskrbeli lesne droge. Po vseh so izvoljeni posebni elektrifikacijski odbori, da bo delo čim hitreje napredovalo.

Partizan

TELESNA VZGOJA

TVD Partizan Novo mesto v svojem domu?

Novomeški Partizan ima svoj dom oddan v našem Garnizonu JLA, ki ima v njem svoje klubske prostore. Kakor vsako leto prireja Partizan tudi letos v vseh omenjenih prostorih svoje največje letošnje družabno prireditev v soboto, dne 27. febr. ob 20. (8) uri zvečer. Posebej opozarjamo, da je ves program skrbno pripravljen, vsi prostori bodo kurjeni.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V preteklem tednu so rodile: Barbo Ana iz Mirne peči — dečlico; Kolenc Marija iz Loke — dečlico; Gole Rozalija iz Rakovnice — dečlico; Plavec Ivana iz Žužemberka — dečlico; Kramar Marija iz Mirne peči — dečlico; Kavšek Pavla iz Mirne peči — dečlica; Luzar Marija iz Gotne vasi — dečlico; Belič Olga iz Novega mesta — dečlico; Grivec Jožeta iz Mirne peči — dečlica; Brunskele Angela iz Črnomlja — dečlica; Varlec Anica iz Novega mesta — dečlico; Bon Ljudmila iz Rake — dečlico; Sever Rozika iz Otočca — dečlico; Šalehar Jožeta iz Trebnja — dečlica; Bončina Marija iz Šmihela — dečlica. — Čestitamo!

V Šmarjeti so proslavili obletnico prve srbske vstaje

17. februarja so prebivalci Šmarjete, okoliških vasi in šolarji skupno proslavili 150. obletnico prve srbske vstaje. Na sporedu je bilo petje pionirskega pevskega zbora, o pomenu vstaje Srbov proti Turkom pa je govoril red. oficir Ferdo Drenik, sekretar obč. komiteja ZKS. Za zaključek so vsi navzoči zapeli Hej Slovani.

Športni dan v Žužemberku

»Z« je res zadnja črka v abecedi in smo noredo zares med zadnjimi tudi v pripravi športnih dnevo. Osnovna šola je sicer že pred zaključkom 1. polletja priredila športni dan, gimnazijci pa v četrtek, 19. februarja. To je bilo za dijakke in učitelje nekaj novega. Zjutraj so se brez vsakodnevnih šolskih torbje zbrali pred šolo. Našega šola so vedno imeli smučarje, deklice pa so vleklo za seboj sanke.

Več ur smo preživeli na belih poljanah — to je bilo nekaj za šolskrajinsko mladino! Seveda tudi brez padcev ni šlo, a kaj zato! Nekateri dijaki so kar dobri smučarji, čeprav imajo le doma izdelane smuči. Prihodnji mesec bomo imeli za športni dan že več izkušenj — upajmo, da nam sneg doleti ne bo skopnel. Za prihodnje mesec imamo v načrtu orientacijski pohod.

Smučarske tekme v Semiču

14. febr. smo imeli tudi v Semiču smučarske tekme. Pionirji so tekli na 1 km; zmagala sta Volič in Lasič. Mladinci so tekmovali v tekui na 2 km, smuku, slalomu in skokih. Najboljši je bil Matjaž v treh disciplinah, Simonič pa je zmagal v smuku. Tekmovanje je organiziral TVD Partizan Semič. Prvo javno tekmovalje je pokazalo lep uspeh in voljo vseh nastopajočih.

V Črnomlju je zadihalo kulturno življenje

Popolna dograditev Prosvetnega doma v Črnomlju se bliža uspešnemu koncu. Pravkar urejajo še oder, ki ga bo potrebno oskrbeti z vsemi odrskimi rekviziti za nemoteno gledališko življenje. Za prvi občinski praznik, ki so ga meščani Črnomlja proslavili 19. t. m. prav zaradi tega tako slovesno, ker je bil časovno vezan na deseto obletnico prvega zasedanja SNOŠa v Črnomlju, pa so prosvetni delavci in dijaki črnomeljske gimnazije na predvečer obč. praznika priredili izredno uspešno akademijo po scenariju prof. Karla Strbenka. Omenbe vredno je tudi dejstvo, da je pri tej akademiji prvič nastopil črnomeljski orkester pod vodstvom ravnatelja gimnazije prof. Andreja Petka.

Odprtje spomenika narodnemu heroju Janku Starhi, ki ga je v svoje varstvo prevzel LOMO Črnomelj, je bila dostojna počastitev vseh žrtv fašističnega terorja v Črnomlju. Za obč. praznik pa niso bili pozabljeni niti naši najmlajši, za katere so uprizorili kulturno predstavo. Na sam obč. praznik pa so nam na večerni predstavi zaigrali dijaki 6., 7. in 8. razreda gimnazije. Pripravili so nam lepo presenečenje z izvedbo drame »Na straži«. Avtor dela je pesnik Istre, pisatelj Viktor Car Emin. Dramo je režiral prof. Jože Koropec.

Viktor Car Emin je v svoji drami »Na straži« obdelal problem ljubezni do domače grude in borbo istrskega ljudstva zoper krivično Rapalsko pogodbo. Narodno zavedno istrsko ljudstvo je v dneh Rapala naperilo svoj boj zoper potujočevalni sistem italijanskega fašizma, ki je že takrat pričel izvajati pritisk raznarodovanja nad domačin prebivalstvom. Drama »Na straži« je delo, ki ga poleg narodnostnih problemov prepleta tudi ljubezen do rodu, jezika, domačega ognjišča in ljubezen trepeče, za mladost ogrožene deklice, srčke Slavičeve hiše.

Todramsko delo je našim odrom manj znano. Igralski družina črnomeljskih vizekolcev pa si je oskrbela lep prevod drame »Na straži« in delo našudrala do vseh potankosti, da bi se z njegovo izvedbo lahko pomerila z marsikatero igralsko bolj rutinirano družino.

Odličen je bil v igri in maski dijak Likavec Ivo, ki je prikazal lik 70. letnega domačjuna, hotelirja Slaviča. Njegova žena Luce, ki jo je igrala dijakinja Marjita Marjita pa se je slabše vživela v težko vlogo starke, kar pa je pripisati tudi težki glasovni interpretaciji, saj mlademu človeku ni lahko, približati barvo glasu govoru starej. Rajk Jože je bil vlogi Slavičevega brata Nika

Možica zapušta dvorano Prosvetnega doma v Črnomlju, kjer je bila 19. februarja slavnostna seja LOMO Črnomelj ob prvem občinskem prazniku

Obvestilo dopisnikom in bralcem

Tudi v današnji številki zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli objaviti vseh dopisov, ki smo jih prejeli zadnji teden od številnih starih in novih dopisnikov. Visoke cene tiskarne in papirja nam žal ne dopuščajo, da bi lahko še večkrat izhajali na 6 straneh. Ponovno prosimo sodelavce za kratka, izbrana poročila. Priporočamo se tudi za fotografije tečajev, prireditev, predstav itd.

Zakaj samo 0,23 %?

Na skupščini Zveze športov Slovenije je bilo pretekli teden ugotovljeno, da se v novomeški okrajni samo 0,23% prebivalcev bavi s športom. Ta odstotek je najmanjši med vsemi okraji v Sloveniji. Res je, da novomeški okraj nima posebnih športnih društev; z nekaterimi športnimi panogami se ukvarjajo društva Partizan. Navzlic ena pa nam ta nizki odstotek delo marsikaj misli. Če si podrobneje oledamo položaj telesne vzgoje po naših krajih, pa nam bo stanje kmalu razumljivo.

Po vojni se je v novomeškem kraju mnogo in marsikaj zgradilo. Premalo pa smo skrbeli in mislili na potrebe telovadnih in športnih domov, telovadišč in igrišč. Večina domov, telovadišč in igrišč, ki jih je brez telovadnice in igrišč, čeprav bi morale biti prav te v vsakem okraju osnovno izoblikovane telesne vzgoje. Izmed 59 šol ima komaj 19 šol svoja igrišča (v kolikor jih tako sploh lahko imenujemo). Samo šol v Novem mestu in Malem Slaniaku imata lastna telovadnica. Pri gradnji nekaterih novih šol so sicer predvidene telovadnice, vendar pa gradimo tudi nove šole brez telovadnic, češar bi smeli dopustiti. Tudi na gimnazijah stanje ni mnogo boljše, saj imajo telovadnice le nekatera. Prav povsod pa primanjkuje telovadnic in športne opreme, ki je danes praznina in si jo šole ne morejo privoščiti.

Niš boljše niso pogoji za Partizane, saj se morajo partizanski društva povsod boriti za postojanje in opremo. Zato organizacija ne more zaživeti in pritegniti večjega števila ljudi, predvsem mladine, v svoje neprimerno in slabo opremljene prostore. Celo Partizan v Novem mestu nima lastne telovadnice in se bavi.

Športni dan v Mirni peči

17. februarja je imela mladina naše nižje gimnazije svoj lepo uspeš športni dan. Dijaki so si pripravili sanke in namazali smuči in, da bo veselje še večje, je zapadel tudi nov sneg. Pod vodstvom tovariša Meca in razrednikov so odšli na 4 km oddaljeni hrib Gradišče, kjer so se veselo sankali in smučali, pa tudi kepali. Ob vrnitvi so se smučarji razvstili za tek in se spustili proti Mirni peči. Jaklič Ivan, Jazbec Jože in Katerle Jože so 4 km dolgo progo prevozili v 14 minutah, kar je vsekakor lep uspeh.

Za prihodnji športni dan (drugi mesec) bomo šli v Lukinjo pri Trebnju, kjer bomo imeli tudi ob vreme ugodno, se bomo spoprijeli s Prečani v odbojki in Med dvema ognjem.

Na ob tej priliki omenimo še, da se bodo naši mladinci udeležili šahovskega turnirja v velemlajstvom Vidmarjem, ki bo 1. in 2. v Trebnjem.

umrjen v igri ter je povsem odgovarjajo dodeljeni vlogi. Uspešno je odigral vlogo učitelja dijak Simc Anton. Kavčič Samo in Jaklič Jurij pa sta v vlogah Ciska in stotnika Roka prav posrečeno izpopolnjevala igralske vloge. Zelo dobro je bila v svoji vlogi tudi dijakinja Flekova, ki je odigrala vlogo mlade Mare, le ob zaključnem prizoru z dedcem Slavičev, ki bi moral asimilirati ljubezen do rodu in domače grude, je bila ne prepričljiva, kar pa bo pri bodočih nastopih zlahka popravila.

Priklupna je bila Lužar Marija v vlogi služkinje Kate, prav tako se je potrudil Stefančič Mirko, ki je vlogo Frana odigral prepričljivo, le preveč togo.

Izredni igralski talent pa nam je odkrila Šterbenek Dunja v vlogi afektirane, zvodniške, ponekod histerične in v sovražnosti do domače grude in rodu »Mare« Flore. Njena kreacija ene najtežjih in najzahtevnejših vlog v tej drami nam bo ostala v nezbrisnem spominu. Njej in dijaku Likavcu, ki sta v svojih vlogah delansko briljirala, lahko samo čestitamo za prodornemu uspehu, ki sta ga dosegla pri tej igri in občinstvo ni štedilo s priznanjem.

Nad vse razveseljivo je dejstvo, da so prav dijaki črnomeljske gimnazije bili prvi, ki so v novomeški gimnaziji, domu pokazali, kako se je treba lotiti dela, da bo Črnomelj tudi v kulturnem oziru napredoval. Naša ljudska oblast je mnogo žrtvovala za novourejeni Prosvetni dom v Črnomlju, ki je najlepša stavba v Beli krajini, zato je treba samo pozdraviti, da za prvi občinski praznik mesta Črnomlja ta dom ni ostal prazen, ampak da je polno zadihalo kulturno življenje.

Dijaki igralske družine gimnazije v Črnomlju smo dramo ponovila prihodnjo nedeljo, objublja pa tudi gostovanje v Semiču, Metliki in Gradcu.

K prodornemu uspehu, ki ga je dosegla s prvo predstavo na novem odru Prosv. doma v Črnomlju, pa ji od srca čestitamo!

Novomeška mladina - v ponedeljek in torek na kurentovanje

Tudi letos namerava Društvo prijateljev mladine v Novem mestu prirediti pusto zabavo za vso mladino. Upamo, da bomo dobili prostore v Domu armije (bivši Sokolski dom) kot lanske leto. Ker je bil lani hud naval, bodo letos prireditve dva dni: v ponedeljek 1. marca od 2. do 6. ure popoldne za pionirje gimnazije; v torek 2. marca od 3. do 6. ure popoldne za pionirje osnovne šole, od 6. do 8. ure pa za višješolce gimnazije, učiteljska, trgovske in vaje-niške šole.

Cicibani, pionirji in mladinci! Pridite v maskah in tekmujte, kdo bo imel najlepšo masko! Zabavni program, godba, konfeti, klobučki, čaj in pecivo ter druge dobrote — za vse bo zabave dovolj. Starši, ki spremljajo cicibane, samo 10 din vstopnine, za vso mladino pa vstop prost.

Za najboljše maske so pripravljene lepe nagrade. Pridite in prijetno se zabavajte!

Obični zbor Partizana v Mirni peči

TVD Partizan v Mirni peči je lani navzile vsem oviran in pomanjkljivosti doseglo še precej uspehov, kakor smo slišali na občnem zboru 12. februarja. Mladinci so lani celo Novomeščanom enkrat izrgali iz rok prvo mesto, pionirji, najmlajši člani Partizana, so se udeležili republiške šahovske prvenstva v Ljubljani in dosegli II. mesto, tudi odbojka je kar dobro napredovala, saj je naša ekipa zmagala v Podturnu, v Dol. Toplicah in v Mirni. Le število članstva ni razveseljivo in priča, da Mirnopolčani ne polnujejo pravilno namena in pomena TVD Partizana. Vsaj mladina naj bi se vsa vključila.

Slišali smo, da so člani precej prepevali pri dograditvi novega zadrugnega doma, kjer bo tudi Partizan našel svoje zatočišče. Za ureditev klubskih sobe in telovadnice v zadrugnem domu nam je glavni odbor Partizana v Ljubljani izločil 150.000 dinarjev. Oba prostora bomo odprli aprila, nemara pa že za naš občinski praznik, 18. marca.

Izvoljen je bil nov odbor, ki mu predseduje Ciril Kočevar.

Športni dan v Žužemberku

»Z« je res zadnja črka v abecedi in smo noredo zares med zadnjimi tudi v pripravi športnih dnevo. Osnovna šola je sicer že pred zaključkom 1. polletja priredila športni dan, gimnazijci pa v četrtek, 19. februarja. To je bilo za dijakke in učitelje nekaj novega. Zjutraj so se brez vsakodnevnih šolskih torbje zbrali pred šolo. Našega šola so vedno imeli smučarje, deklice pa so vleklo za seboj sanke.

Več ur smo preživeli na belih poljanah — to je bilo nekaj za šolskrajinsko mladino! Seveda tudi brez padcev ni šlo, a kaj zato! Nekateri dijaki so kar dobri smučarji, čeprav imajo le doma izdelane smuči. Prihodnji mesec bomo imeli za športni dan že več izkušenj — upajmo, da nam sneg doleti ne bo skopnel. Za prihodnje mesec imamo v načrtu orientacijski pohod.

Smučarske tekme v Semiču

14. febr. smo imeli tudi v Semiču smučarske tekme. Pionirji so tekli na 1 km; zmagala sta Volič in Lasič. Mladinci so tekmovali v tekui na 2 km, smuku, slalomu in skokih. Najboljši je bil Matjaž v treh disciplinah, Simonič pa je zmagal v smuku. Tekmovanje je organiziral TVD Partizan Semič. Prvo javno tekmovalje je pokazalo lep uspeh in voljo vseh nastopajočih.

Odbor in članstvo želimo veliko uspehov pri nadaljnjem delu!

Predložen je predlog družbenega plana ljudske republike Slovenije

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je na svoji sedli dne 17. februarja sprejel predlog družbenega plana LRS za leto 1954 in ga predložil Ljudski skupščini Slovenije.

Iz poročila v pregledu družbenega plana posnemamo, da je predvidenih 2140 milijonov dinarjev za gospodarske investicije v Dolenjski, Kočevski in Primorski. Ta sredstva bodo uporabljena za pospeševanje gospodarskega razvoja okrajev, ki so bili v vojni najbolj prizadeti, — zbrali pa jih bodo iz prispevkov okrajev z bolj razvitim gospodarstvom. — Tako se bodo ti okraji postopno gospodarsko osamosvojili in si ustvarili temelj za samostojen gospodarski razvoj.

Za dela na avtocesti Ljubljana-Zagreb je predvidenih 2.550 milijonov dinarjev.

ČE BI SOLI NE IMELI...

Živahne priprave za pustovanje v Metliki

Slovani smo imeli običaj (ponekod je še danes v veljavi), da je gospodar sprejel gosta na hišnem pragu in mu pred vstopom v svoj dom ponudil kruha in soli — dve dobrini, o katerih je menil, da sta od vsega, kar ima, najkoristnejši in najvrednejši. Tudi lepa beseda naših domačih rek: »primo priča, kako je sol tesno povezana z našim vsakdanjim življenjem: »Ta pa ima sol v glavi.«, »oristen kot sol«, »reven, da ni ti za sol nima«, »priskuten kot neslan močnik«, »pojdi se soliti«, »več nezslani« in podobno. In veda o jeziku ugotavlja, da ima beseda sol v vseh jezikih evropskih narodov skupni koren. Slovani pa sploh malone taisto besedo: »sol«. Človek je torej že v pradednini stvoril ta pojem za eno najkoristnejših stvari svojega vsakdanjega življenja in ga nespremenjeno ohranil dolga tisočletja. Le še beseda mati ima v jezikih tak skupni koren. In ni čudno. Kaj nar. sol pomeni, smo dobro občutili v zadnji vojni, ko jo je manjkalo.

Sol in hrana

Sol, oziroma kuhinjska sol, kakor ji pravimo, ni samo zelo važna surovina za celotno proizvodnjo kemične industrije, marveč je neposredno potrebna tudi kot hranivo za naše življenje.

Človeški, pa tudi živalski organizem ne more biti brez soli. Naš želodčni sok vsebuje 0,5% raztopljene solne kisline, ki se tvori v želodcu iz kuhinjske soli in je nepogrešljiva za prebavo. Če je ni v zadostni količini ali v nepravilni koncentraciji, nastanejo motnje, težave in bolečine v želodcu. V krvi jo imamo 4,82 gr na en liter. Z znojenjem (znoj je slan), zlasti pa z mokrobo neprenehoma izločamo iz telesa velike količine soli, zato moramo novo dovajati s hrano. Odrasel človek pri kulturnih narodih uporablja na leto 8 — 9 kg kuhinjske soli. Vsi civilizirani narodi jo poznajo že iz pradavnine, le nekatera plemena v Srednji Afriki in Južni Ameriki so jo spoznala šele s prihodom belcev. Ta plemena so uživala predvsem živalsko meso, ki vsebuje veliko soli, in si tako z njo oskrbovala svoj organizem. Pri rastlinski prehrani pa potrebujejo več soli kakor pri mesni, kajti rastline imajo sol le v neznatnih količinah. Vemo, kako lakotno je na sol govedo ali drobnica. V notranjosti Afrike hodijo rastlinojede živali v celih tropih do zelo oddaljenih slanih vrelcev, da si potesijo potrebo po soli.

Kaj je sol

Kuhinjska sol je spojina dveh prvov: natrija in klora. Natrijev klorid ji pravimo kemično in jo označujejo s formulom NaCl. Natrij je svetla, mehka in lahka kovina, klor pa zelenkastorumen plin. Ko se kovina natrij spoji z nevarnim in strupenim plinom klorom,

prekrija z drugimi sloji, ali pa dvignila kvišku. Ti sloji soli so večkrat zelo debeli in dolgi po več kilometrov. V severni Nemčiji so ležišča soli debela po 1300 metrov, pri Ilecju v Sovjetski zvezi nad 1500 metrov. V slavnih solnih rudnikih Veličica na Poljskem so sloji soli debeli po 1400 metrov.

Kameno sol so včasih samo kopali, kot rudo, danes pa spuščajo v rudnik vodo, da se naskra soli, nato vodo črpajo in prekuhajo v tovarnah. Tako pridobljena sol je mnogo bolj čista kot naravna kamena sol.

Ker je kamena sol lahko topljiva (vsi kameniti sloji v zemlji so pa več ali manj napolnjeni z njo) jo voda v svojih podzemskih tokih topi, zato vse reke in potoki vsebujejo kuhinjsko sol, čeprav v majhnih količinah — 3 gr v kubnem metru. Pa vendar se sleherni trenutek izliva v velikianski morsk zbiralnik okrog 4 milijone ton kuhinjske soli, ki je raztopljena v rekah in potokih.

Pridobivanje kuhinjske soli

Sol iz morja pridobivamo na zelo preprost način. Morsko vodo napeljejo v velike plitve bazene (solarnice) in prepušijo soncu. Voda izhlapi, sol, ki je težja, pa se usede na dno. Zato je pri nas »žetev soli« poleti, ko je dovolj vročine, severnjaki pa pridobivajo sol pozimi. Morsko vodo pustijo, da zamrzne. Ker je pa led le čista voda, se vsa sol zbere v ostalem delu tekočine, ki jo nato v tvornicah izparevajo. S tem si prihranijo mnogo goriva, saj morajo izpariti le majhno količino prvotne vode.

Industrijska uporaba soli

Kuhinjska sol je glavna surovina za pridobivanje številnih drugih natrijevih soli, od

Zlasti veliko soli porabijo za konzerviranje mesa, rib in druge hrane, tudi surove koke konzervirajo z njo. V kemični industriji je rabijo za glazuro, v metalurgiji za posebno praženje rud. Čiste in prosojne kristale soli uporabljajo zaradi nekih svojevrstnih lastnosti namesto optičnih

V paških solinah grabijo sol z velikimi strgljajmi na kupe

stekel pri nekaterih znanstvenih aparatih.

Sol pri nas

Svetovna proizvodnja kuhinjske soli je bila pred drugo svetovno vojno okrog 33 milijonov ton letno (od koke, ki smo jo prej omenili, bi bilo treba za vse to količino posneti le sloj, »debel« 0,25 milimetra. Da bi od celotne površine koke pri taki letni proizvodnji uporabili en meter soli bi morali čakati 4240 let. Stevilke so včasih zelo zanimive).

V stari Jugoslaviji smo zaradi gospodarske in industrijske zaostalosti veliko soli uvažali, čeprav imamo na oba-

lah našega Jadrana skoraj neomejene možnosti za njeno pridobivanje. Solarna v Pagu, Stonu, Ulcinju in Piranu (v Istri) dajejo letno 75 tisoč ton soli — polovico naše letne potrebe. Pri Tuzli v Bosni imamo 100 — 160 metrov debele sloje kamene soli. Ta rudnik je dal pred vojno 60

tisoč ton letno. Zaradi močnega pritoka vode in velike globine sedaj te soli ne kopljejo, temveč črpajo slano vodo, ki jo nato po ceveh pošiljajo v solarno v Kreki. Leta 1939. smo pridobili na ozemlju naše države 75 tisoč ton kuhinjske soli, sedaj pa smo že presegli 200 tisoč ton letno, kar zadostuje za potrebe prebivalstva pa tudi za našo kemično industrijo in konzerviranje hrane.

Za sol se torej ni treba bati ne nam ne človeštvu, saj je morje njena neizčrpna zakladnica. In vsaj kar se tiče soli človeštvu tudi v prihodnje ne bo treba živeti »neslano življenje«.

ASPIRIN VSESPLOŠNO ZDRAVILO

Aspirin je zdravilo, ki ga sleherni pozna, saj ga od vseh zdravil največ uporabljamo. Zdravniki ga smatrajo za »najkoristnejše zdravilo, kar jih je bilo iznajdenih«. Aspirin prežene bolečine, ki se posledica cele vrste najrazličnejših obolenj. Revmatiki ga celo smatrajo za svoj največji blagoslov. Neki zdravnik je zapisal: »Če bi ne bilo aspirina, bi morali zdravniki delati noč in dan, da bi ustregli velikanskemu številu pacientov, ki bi iskali pomoč«.

Navzlic svoji učinkovitosti in razširjenosti je pa aspirin še zmerom zagonek. Kajti po tisoč in tisoč preiskavah in eksperimentih z njim, zdravniki še zdaj točno ne

ga pa vzame človek z normalno temperaturo, ki ga na primer boli le glava, bo glavobol ponehal, normalna temperatura pa se ne bo niti zvišala niti znižala. Kako je to mogoče, nihče ne ve.

Če zdravniki še niso odkrili, v čem je pravzaprav zdravilna moč aspirina, pa dobro vedo, kaj se zgodi z njim, ko ga pogoltnejo. Kristali aspirina navadno gredo nedotaknjeni skozi želodec in jih telo vsrka skozi tanko črevo. Najkasneje deset minut potem, ko smo pilulo zaužili, je aspirin že v naši krvi. Dobro je, če hkrati z aspirinom vzamemo sodo bikarbono, kajti ta popolnoma zaščiti želodec pred kislino, ki jo vsebuje aspirin.

Aspirin je acetalicilna kislina in ga je pred sto leti iznašel alžalski kemik Gerhard, toda kot zdravilo so ga začeli uporabljati šele petdeset let kasneje. Njegove zdravilne lastnosti je odkril ravnatelj kemičnega laboratorija velike nemške farmacevtske tvrdke »Bayer« Artur Eichen-grun, toda po čudni ironiji usode so njegovo odkritje pripisali drugemu. Da je Eichen-grun odkril zdravilno moč aspirina, se je zvedelo šele pred nekaj leti, ko so izdali njegove spomine, ki jih je napisal kot jetnik v nekem

nemškem koncentracijskem taborišču. Ta mož, ki je dal človeštvu tako univerzalno zdravilo, piše na koncu svojih spominov: »Verjamem, da sem z odkritjem aspirina storil človeštvu veliko uslugo. Pri tem pa nisem imel nobene osebne koristi.« On je res ni imel, silno pa je zabogatel tisti, ki so mu vseh petdeset let pripisovali odkritje aspirina, dokler ni Eichengrun sam spregovoril.

Smrtni greh - ali pa dobra kupčija

V veliki vni mi za zveličanje duš je katoliški škof iz St. Louisa prepovedal svojim vernikom obisk filma »Francoska linija«. Kogar bi firbec le zanesel pred filmsko platno, da bi si ogledal živahno plesalko Jane Russell in njeno umetnost, bo imel smrtni greh. Škof meni, da se obrača znana plesalka tako, »da bi človek lahko zajadral naravnost v pekel, če bi se prej ne spovedal svojih grehov...«

Predstave »Francoske linije« je prepovedala tudi filmska cenzura — dosegla je prav obraten učinek. Gledalci kar oblegajo blazinje v kino podetjih, medtem ko je Jane Russell izjavila, da je bila pri silijena plesati tako, kot jo ka-

Desetletja in desetletja stara tradicija pustovanja v Metliki, kateri so se lansko leto starejši Metličani odrekli, kaže, da bo letos spet oživila. Medtem ko se je lanj uveljavila izključno šolska mladina, ki je spravila skupaj okoli 150 dokaj posrečenih mask, se je zadnji mesec zbudila iz spanja »glavna gadija zalega«, ki je imela že več dobro uspešnih sestankov starih metličkih gadov in beloušik.

Vsa Metlika je zbrana v treh velikih gadijih gnezdih, ki se vsa vneta pripravljajo, da bi čim dostojneje proslavila dan Velikega pusta. Čeprav priprave za svoj svečani pohod na pustni torek drže v največji tajnosti, se je našemu dopisniku le posrečilo izvedeti, da so

letos metlički gadje ubrali korak s sodobno tehniko in da bodo imeli gledalci priložnost videti v sprevodu najvažnejše tehnične pridobitve Znanstvenega inštituta metličkih gadov. Tako si bo lahko nekdo od blizu ogledal delovanje atomske bombe in se seznanil z najso-dobnejšo podmornico »Nautilusa«. Ker imajo Metličani te-žave z iskanjem novega pokopališča — staro je premajhno in se podira — so gadje iznašli premični krematorij na kolesih, nadalje električni stol in avion na reakcijski pogon. Omembe vredni je tudi teleskop za iskanje žarkov, prikaz električne energije, izvirajoče iz polnega barilca, in še več podobnih koristnih izumov.

Komur pa je ta atomska tehnika tuja, si bo lahko ogledal manj razburilje stvari: princa Karnevala in njegovo spremstvo, nosilnico s častnim dosluženim članom metličkih gadov, krolinole, viteze in pajake, ciganke in Indijance, konjenike, pešce in vozataje, pametne in neumne maske, vrtiljak na glavi, živo menezarijo in še in še. Da jo bodo vmes strumno rezali tudi godci: glavne gadje zalege, je razumljivo samo po sebi.

64-letni pustni banderla Števo Strmar, ki bo letos znova na čelu vselega spreveda

No, ni da bi vam pravil. Pustni torek se bliža. Pridite, pa boste videli! Vesela Metlika je spet na pohodu!

68.000 din
zavarovalnine je dobil 9-letni šolar

Devetletnega Antona Pavliča z Loke pri Orehoviču je jeseni 1950 v domačem hlevu brenil konj v obrz. Posledica je bila, da je fantek izgubil desno oko. Pavličev so že v zadnji vojni utrpeli precej nesreč. Ob bombardiranju je bila porušena hiša, trije domači pa ubiti. Lahko si mislimo, kako hudo jih je prizadela še nova nesreča. Ko je letos v začetku februarja prevzel upravo šol v Orehoviču novi upravitelj, je nezgodo (čeprav je minilo že toliko časa) takoj prijavil Državnemu zavarovalnemu zavodu. Na podlagi prijave in priloženih dokumentov je kolegij Državnega zavarovalnega zavoda v Ljubljani odobril izplačilo odškodnine po nesrečnem Antonu Pavliču za invalidnost in dnevno odškodnino v skupnem znesku 68.466 dinarjev.

Ta primer prča, kako važno je zavarovanje šolske mladine, saj nesreča nikoli ne počiva. Vodstva šol in starši naj se potrudijo, da bodo vsi učenci zavarovani.

Za sladko spanje gostov v hotelu

Uprava newyorškega hotela »Edisona« je objavila, da je poskrbela za posebne zvokce za tiste goste, ki ne morejo spati. V sobah so namestili zvočne naprave, ki bodo po potrebi predvajale različne glasove, kot je pršenje dežja, repljanje žab, šumenje motorja in tiho jokanje otroka.

Trije otroci mrtvi v kovčku

Londonska policija je našla kovček, v katerem so bila trupla dojenčkov. Očitno gre za detomor. Vsak otrok je imel na vratu zadrgnjeno najlon nogavico. Trupelca so bila v kovčku že kakšne dve leti.

Nekaj „Večerovih“

OGORČENJE

— ... in potem mi je rekla, da sem krava!

— Nesramnost! Saj nisi nikoli bolehal za vodenico!

MALI FILOZOF

Mali juček iz mesta pride na kmene in gleda teto, ki molze kravo, potem pa vpraša:

— Teta kje pa zapreš pipo, ko je posoda polna?

NESPORAZUM

— Imate morda pri sebi ogenj?

— Ne, sem gasilec.

HUĐOBNOŠT

Janja je šla na koncert. V gneči pred garderobo jo nekdo objame in jo veselo ogovori:

— Zdravo, muca! Ali se nisva midva že neke videla?

Janja ga pogleda, potem pa žalostno vzdihne:

— Ne, v živalski vrti pa žal ne zahajam!

MLADA SREČA

— Oh, draga moja, moj mož in jaz sva tako srečna! On je slikar in slika, jaz pa mu kuham. In potem medsebojno ugrabava, kaj bi naj bilo to, kar je vsak od

»Janeček, razblji vendar orglice, da bova videla, odkod prihajajo tako lepi glasovi...«

Vrtanje kamene soli v solnem rudniku

nastane kuhinjska sol, tako potrebna za naše zdravje in življenje. Narava je čudovita delavnica.

Morska sol

Neizčrpen vir kuhinjske soli so morja in oceani (ocean je naziv za velika morja, n. pr. Tihi ocean). V sto litrih morske vode je 2 in pol kg kuhinjske soli, v kubnem metru okrog 27 kg, v kubnem kilometru pa že 27 milijonov ton. Računajo, da vsebuje voda vseh morij 34 trilionov kg soli. Lepa količina (če hočemo zapisati trilion, potrebujemo 18 ničel). Ogledimo si to količino še nazorneje. Če bi pobrali vso sol iz morske vode in naredili iz nje kocko, bi bila vsaka stranica dolga in visoka 251 kilometrov. Ta kocka bi bila 85 krat višja kot Triglav in 30 krat višja kot Mount Everest, najvišja gora sveta. S soljo te kocke bi lahko pokrili vso kopno površino zemlje.

Kamena sol

Razen soli v morski vodi imamo v podzemskih slojih velikanske sklade trde, tako imenovane kamene soli. Tudi ta sol je nastala v morjih, svedva v pradednih geoloških dobah. Zemeljska tla so se dvignila in spuščala in tako se je mnogo soli ločilo od osrednjega oceanskega vodovja. Nastala so velika slana jezera, ki so izparevala hitreje, kakor je pritekala rečna voda in nazadnje so povsem usahnila. Na dnu je pa ostala usedlina kristalizirane soli, ki jo je potem zemlja v svojem stalnem premikanju in gibanju pogreznila v globino in

katerih so nekatere izredno važne, na primer Glauberjeva sol, soda, lužni kamen, umetni škisli soliter, vodno steklo in tako dalje. Če bi ne imeli sode ali Glauberjeve soli bi ne mogli izdelovati stekla; lužni kamen nujno potrebuje industrija mila. Iz kuhinjske soli dobivajo solno kislino in klor, izredno pomembna proizvoda kemične industrije.

Načrti kluba dolenjskih visokošolcev

V nedeljo, 14. febr. 1954 je bil v Rdečem kotičku na Oskrajnem ljudskem odboru v Novem mestu redni letni občni zbor kluba dolenjskih visokošolcev. Poleg članstva, ki se je zboru udeležilo v precejšnjem številu, so občnemu zboru prisostvovali tudi predstavniki političnih organizacij, Sveta za kulturo in prosveto in univerzitetnega odbora Zveze študentov Jugoslavije.

Občni zbor je pričel predsednik kluba Janez Barbarič, ki je poročal o delu kluba in njegovega odbora v preteklem letu. V referatu je omenil uspeha predavanja članov kluba v okoljskih občinah, vendar so bili to le začetki, prave širine se ni. Člani kluba so sklenili, da bodo odsele v večjem številu obiskovali okoljske vasi, kjer bodo imeli poljudna predavanja. Zelo delovna je dramska skupina, ki jo vodi Jože Kotnik. Krhlin in Hočevar. Do konca prihodnjega meseca bo našel dramska skupina, s katero bo obiskovala okoljske odre. Tudi športna in šahovska sekcija sta dosegli lepe uspehe; športna sekcija bo v bodoče športno življenje v Novem mestu in na Dolenjskem še bolj poživila. Pred odborom stoji tudi naloga, da organizira tradicionalno brucovanje, ki bo predvidoma 6. marca v kavarni »Metropolis«.

Po referatu predsednika sta podala poročilo še blaginjski klub in član kontrolne komisije, ki je

vedo, kako in zakaj prežene bolečine. Je pa nedvomno najbolj zanesljivo in najmanj nevarno zdravilo, kar jih je doslej iznašla medicina.

Aspirin ima veliko čudnih lastnosti. Ena od njih je tudi ta, da prežene vročino, ne zmanjša pa prav nič normalne temperature. Če ga vzame bolnik s povečano temperaturo, vročica takoj poneha. Če

vedo, kako in zakaj prežene bolečine. Je pa nedvomno najbolj zanesljivo in najmanj nevarno zdravilo, kar jih je doslej iznašla medicina.

Aspirin ima veliko čudnih lastnosti. Ena od njih je tudi ta, da prežene vročino, ne zmanjša pa prav nič normalne temperature. Če ga vzame bolnik s povečano temperaturo, vročica takoj poneha. Če

Če kadeti plešejo

Neki ameriški list piše: »V soboto so kadeti-vojaške akademije priredili v hotelu Astoria svoj vsakoletni ples. Pred vzhodom v hotel je stalo pripravljeno šest avtomobilov policije in dva rešilna voza.

